

Oikeusministeriö

ad 20.04.2004
2/181/2004
OM012:00/2004 Jauho

Lausuntopyyntö 8.3.2004 (2/481/2004)

**KESKINÄISESTÄ OIKEUAVUSTA RIKOSASIOISSA TEHTYYN YLEISSOPIMUKSEEN
LIITETTÄVÄÄ PÖYTÄKIRJAA KOSKEVA HALLITUKSEN ESITYS**

Sisäasiainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Järjestelmä, jossa viranomaisen toimivaltuudet määräytyvät osaksi asiasisältöisen kansallisen lainsäädännön, osaksi asiasisältöisen voimaansaattamislainsäädännön ja osaksi suoraan kansainvälisten sopimusten perusteella, ei ole toimivaltuuskokonaisuuden hahmottamisen kannalta selkeä sen paremmin kansalaisen kuin viranomaisen itsensä näkökulmasta. Tämä on erityisen ongelmallista rikosasioiden käsittelyn kaltaisen tehtäväalueen osalta, jossa viranomaisilla on käytössään kansalaisten oikeuksiin varsin syvästi puuttuvia toimivaltuuksia.

Pankkitapahtumien valvontapyynnöt (3 artikla)

Ei ole täysin selvää, etteikö velvoitteesta perustaa pankkitapahtumien valvonnan mahdollistava järjestelmä seuraa jotakin nykyisen lainsäädännön mahdollistamaa tietojen saantia laajentavaa. Perustelujen mukaan velvoite valvontajärjestelmän olemassa olosta täytyisi tosin jo sillä, että nykyisen lainsäädännön mahdollistamin tavoin poliisiviranomainen tiedustelee tietyin väliajoin tietyn tilin tilitapahtumia. Käsitteet valvonta ja valvontajärjestelmä voidaan kuitenkin ymmärtää myös reaaliaikaisempaa seurantaa edellyttäviksi. Reaaliaikaista seurantajärjestelmää saattaisi olla vaikeaa rakentaa pelkästään poliisilain 36 §:n 1 momentin ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 94 §:n 2 momentin pohjalta.

Luottamuksellisuus (4 artikla)

Perusteluissa esitetty tulkinta, jonka mukaan pöytäkirjassa tarkoitetuissa tapauksissa olisi kysymys pankin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 26 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla viranomaisen toimeksiannosta tai muuten viranomaisen lukuun suorittamista tehtävistä, ei ole riidaton. Tietojen luovuttamista viranomaisen tiedonsaantioikeuden nojalla ei ole tiettävästi yleensä pidetty viranomaisen lukuun toimimisena. Paremminkin olisi kysymys viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 26 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista tilanteista, joissa viranomainen antaa muutoin salassa pidettävän tiedon, joka on tarpeen yksityisen laissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden toteuttamiseksi. Mainittu lainkohta kattaa tosin vain tiedot toisen taloudellisesta asemasta taikka liike- tai ammattisalaisuudesta, terveydenhuollon tai sosiaalihuollon asiakassuhteesta tai myönnetystä etuudesta taikka henkilön yksityiselämää koskevasta tai sitä vastaavasta seikasta.

Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 21 §:n mukaan menettelyssä todisteiden ja muiden selvitysten hankkimisessa ja asianosaisten sekä muiden henkilöiden kuulemisessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä esitutkinnasta rikoksen johdosta on voimassa. Esitutkintalain 48 §:n mukaan ilmaistaessa esitutkinnassa läsnä olevalle henkilölle muita kuin häntä itseään tai hänen päämiestään koskevia, tutkintaan liittyviä seikkoja, jotka eivät ennestään ole hänen tiedossaan, tutkinnanjohtaja voi kieltää häntä ilmaisemasta niitä sivullisille esitutkinnan aikana. Kiellon rikkominen rangaistaan salassapitorikoksena tai -rikkomuksena.

Hallintojohtajan sijainen
Hallitusneuvos

Tiina Eränkö-Pekkanen

Lainsäädäntöneuvos

Kimmo Hakonen